

ҲАҚИҚИЙ ХАЛҚ КОНСТИТУЦИЯСИ

ЗАРБДОР ТУМАНИДА O'zLiDeP ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ТАШАББУСИ БИЛАН "КОНСТИТУЦИЯ МЕНИКИ! КОНСТИТУЦИЯ СЕНИКИ! КОНСТИТУЦИЯ БИЗНИКИ! КОНСТИТУЦИЯ БАРЧАМИЗНИКИ" ШИОРИ ОСТИДА ЭВЕНТ ТАДБИР ТАШКИЛ ЭТИЛДИ.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси Сийёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари Ақтам Хайтов янгиладан Қонституция-мизда илгари амал қилиб келган "Давлат – жамият – инсон" тамойили "Инсон – жамият – давлат" деб ўзгартирилгани, яъни инсон манфаатини ҳар нарсадан устун қўйиш мақсад қилингани ҳақида гапираётган экан, мазкур эзгу тамойил, юксак ғоя партияимизнинг сайловолди дастуридаги ҳар бир боб, ҳар бир банд замирида мужассам эканига эътибор қаратди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Феруза Нигматова, халқ депутатлари Жиззах вилоят кенгаши депутати, Ўзбекистон фермерлар, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилоят кенгаши раиси, Ўзбекистон Қаҳрамони Анорбой Эшматов, O'zLiDeP Жиззах вилоят кенгаши қошидаги Фахрийлар кенгаши аъзоси, Ўзбекистон Қаҳрамони Парда Зиётов, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ҳузуридаги Ёшлар парламенти аъзоси Муниса Холматова каби фаоллар сўз олиб, Конституциямизга киритилаётган ўзгариш ва қўшимчалар сўнгги олти-етти йилда эришилган муваффақиятларимизни мустаҳкамлаш билан бирга, Янги Ўзбекистонни бунёд этишдек буюк мақсад йўлида режалаштирилган амалларимизга ҳуқуқий пойдевор бўлишига қатъий ишонч билдиришди.

Кейинги йилларда ҳар бир маҳалла, ҳар бир хонадон, ҳар бир инсон ҳаётидан ўрин олган янгиликлар фахрланишга арзигulik. Буни эвент тадбир бўлиб ўтган Зарбдор тумани мисолида ҳам кўришимиз мумкин. 90 мингдан ортиқ

аҳоли истиқомат қиладиган туманда 2 та йирик, 4 та қўшма ва хорижий, 200 га яқин кичик ишлаб чиқариш корхоналари фаолият олиб бормоқда. Туманда интенсив боғлар, иссиқхоналар ташкил этишга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашни йўлга қўйишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Янгидан иш бошлаган бир неча тўқимачилик корхоналарида юзлаб хотин-қизлар бандлиги таъминланди. Охириги йиллардаги ободончилик ва бунёдкорлик амаллари сабаб туман маркази таниб бўлмас даражада ўзгарди. Бир қанча кўп қаватли бинолар қад кўтарди.

Зарбдорда ёшларнинг билим олиши, спорт, адабиёт, санъат ва бошқа соҳаларда иқтисодини намойён қилиши учун етарли шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Ўтган йили тумандаги умумтаълим мактаби битирувчилари олий таълим масканларига ўқишга кирган ўқувчилар сони бўйича вилоятда биринчи ўринни эгаллади. 875 нафар битирувчининг 284 нафари талабага айланди. Ўзбекистондаги хорижий, қўшма дастур асосидаги олий таълим муассасаларига, хорижий университетларга 79 нафар йигит-қиз ўқишга кирди.

Янги Конституцияда ёшлар масаласи алоҳида боб даражасига олиб чиқилгани келажак авлодга эътибор сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилишини англатади.

– Туманимиз ёшларининг ютуқлари бундан кейин ҳам бардавом бўлади. Ўқитувчиларга конституциявий мақом берилиши жамиятимизда устозларга бўлган муносабатни, педагогларнинг эса ўз касбига бўлган муносабатини ижобий томонга ўзгартиради, – дейди яна бир маслакдош депутатимиз, ихтисослашган мактаб директори Зокир Муллажонов. – Тумандаги 32 та умумтаълим мактабидан 1350 нафар ўқитувчи фаолият олиб бормоқда. Уларнинг 91 нафари олий, 229 нафари биринчи тоифага эга. Сифатли таълимда замонавий ўқув куроллари билан жиҳозланган синфлар муҳим, албатта. Бироқ ўқитувчининг ўрнини ҳеч нарса билан қийслаб бўлмайди. Ўқувчилар кетмон, супурги ушлаб юрган устозларининг эмас, жамиятда ўз мавқеи ва

ўрнига эга бўлган инсоннинг, ўз касбига меҳрли, билимдон, фидойи муаллимнинг орқасидан эргашади. Балки, шундандир ўқитувчилар бугун конституциявий қонун лойиҳаси тарғиботининг фаол иштирокчиларига айланди.

– Тарғибот тадбирларида ушбу конституциявий қонун лойиҳасининг қабул қилинишидан манфаатдор киши сифатида қатнашялман, – дейди "Зарбдор" газетаси бош муҳаррири, партия фаоли Фулом Ҳамзаев. – Касбий фаолияти давомида таълиққа учраган журналистлар халқ овози ва фикрини кенг жамоатчиликка, давлат идоралари эътиборига олиб чиқаётган оммавий ахборот воситалари фаолиятига тўсқинлик қилиш ёки аралашши жавобгарликка сабаб бўлиши ҳақидаги қоида Бош қомусимизга муҳрлаб қўйилаётганини ҳушудлик билан қарши олаётгани шубҳасиз.

– Туманимиздаги 24 та маҳалла фуқаро йиғинида 14 461 та хонадон мавжуд, – дейди халқ ноиб Бувсара Довурбаева. – Аҳил ва ҳамжиҳат яшаётган ўзбек, қирғиз, қozoқ, тожик, рус каби миллат вакиллари маҳаллаларни Ватан ичра ватан ўрнида кўришади. Шу боис улар Янги Конституцияда маҳаллаларга аҳолининг кундалик муаммоларини ҳал этиш бўйича мустақил қарор қабул қилиш ваколатлари берилиб, бунинг учун ташкилий ва молиявий имкониятлар яратилиш белгиланаётганини бир овоздан маъқуллашларини билдиришмоқда.

Бундай фикр-мулоҳазаларни ўша кунги жазоҳлик партиядошларимиз томонидан ташкил этилган, куй-қўшиқ ва рақсларга бой бўлган эвент тадбирда қатнашган турли касбдаги, турли ёшдаги инсонлар ҳам билдиришди. Бу эса янгиладан Конституция жамиятимиздаги касб-кори, миллати, ёши, дини, ижтимоий мавқеидан қатъи назар, барча аҳоли қатламларининг манфаатларини ифода этадиган чинакам халқ конституцияси бўлишидан далолат беради.

Баҳром МИРЗАҚОБИЛОВ,

"XXI asr" мухбири.

Суратни Зойиржон НОРБЎТАЕВ олган.

КУЗАТУВЧИЛАР УЧУН ЎҚУВ-СЕМИНАР

"Ўзбекистон Республикаси Конституцияси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонуни лойиҳаси бўйича Ўзбекистон Республикаси референдуми-ни ўтказиш жараёнида иштирок этадиган O'zLiDeP кузатувчилари учун 5 кунлик ўқув-семинари ўтказилмоқда.

Семинарда референдумни ўтказиш жараёнида партия кузатувчиларининг иштироки ва вазибалари юзасидан фикр-мулоҳазалар билдирилмоқда. Унда Марказий сайлов комиссияси аъзолари, соҳа мутахассислари, Қонунчилик палатаси депутатлари ўз маърузалари билан қатнашяпти.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси референдуми ўтказувчи комиссиялар ва уларнинг фаолияти асослари, референдум ўтказувчи участка комиссиясининг овоз бериш кундаги фаолияти ва уни самарали ташкил этиш, ушбу жараёнда хорижий давлатлар ва халқаро ташкилотлар кузатувчилари ҳамда маҳаллий кузатувчиларнинг иштирок этиш тартиб-қоидалари каби масалаларда маърузалар тингланяпти.

Шунингдек, референдумда партия кузатувчиларининг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва улар фаолиятининг алоҳида хусусиятлари борасида батафсил тушунчалар бериб ўтилимоқда.

O'zLiDeP матбуот хизмати

Суратни Шўҳрат РАҲИМОВ олган.

БУГУНГИ СОНДА:

ҲАММА ҲАМ ЮРИСТМАС,
ЛЕКИН ҲУҚУҚИМИЗНИ
БИЛИШГА БАРЧАМИЗ
ҲАҚЛИМИЗ

2

**РАҚОБАТ ИНСОН, ЖАМИЯТ
ВА ДАВЛАТГА ФАҚАТ
ФОЙДА КЕЛТИРАДИ**

3

УСТАМАСИ УЧ БАРАВАР

ЁХУД НЕГА УЛОВИДАН
ТУШОВИ ҚИММАТ?

5

ЕР ЎЗИДАН ЎЗИ ҲОСИЛ БЕРМАЙДИ
ЁХУД ИЧИДА ШОИР, БОҒБОН,
СИЁСАТЧИ ЯШАЁТГАН
ДЕҲҚОН БАҲОДИР КАМОЛОВ
БИЛАН СУҲБАТ

6

**19 АПРЕЛДАН МУДДАТИДАН
ОЛДИН ОВОЗ БЕРИШ БОШЛАНДИ**

✓ **КЕЧА, ЯЪНИ 19 АПРЕЛЬ КУНИ РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ СОАТ 9:00 ДАН РЕФЕРЕНДУМ УЧАСТКАЛАРИ МУДДАТИДАН ОЛДИН ОВОЗ БЕРИШ УЧУН ОЧИЛДИ.**

✓ **Референдум участкасида муддатидан олдин овоз бериш вақти иш кунлари соат 9:00 дан соат 18:00 га қадар, дам олиш ва байрам кунлари соат 12:00 дан соат 16:00 га қадар амалга оширилади.**

✓ **Референдум кунини ўз яшаш жойида бўлмайдиган овоз берувчи муддатидан олдин овоз бериш ҳуқуқига эга.**

✓ **Муддатидан олдин овоз бериш жараёни 2023 йил 26 апрель кунини ақунланади.**

“Шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин эмас”.

Сардор ҒИЁСОВ,
O'zLiDeP Сийёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

ХАЛҚНИНГ СЎЗИ

ВА ҲУҚУҚЛАР АЛИФБОСИ

У БИЗГА НИМА МУМКИН-У, НИМА МАН ҚИЛИНГАНИНИ ЎРГАТАДИ. ТАЛАБ-ИСТАКЛАР ВА МАЖБУРИЯТЛАР МУВОЗАНАТИНИ ЯҚҚОЛ КЎРСАТИБ ТУРАДИ.

Ислохотлар қачон муваффақият қозонади? Агар унда инсон манфаатлари устувор аҳамият касб этган бўлса!

Яна-чи? Яна у вақт ва макон тақозоси, давр эҳтиёжи бўлса! Тараққиётнинг ҳуқуқий таъминотини тубдан такомиллаштириш фурсати яқинда бўлган бўлса!

Ўзбекистонда ана шундай зарурат беш-олти йил аввал юзага чиққани экспертиз мутахассислар, мансабдор мутасаддиларга яхши маълум. Таққослама таҳлиллар олдинроқ бошлангани ҳам ҳақиқат. Хўш, унда нега конституциявий ислохот ташаббуси фақат ўтган йилга келиб илгари сурилди? Боиси, Бош қомусимизнинг қайси меъёрлари замон талабига мос келмай қолганини чуқур таҳлил қилиш, қолаверса, қарийб 30 йил муқаддам тасдиқланган нормаларнинг айримлари эскирганини ҳар бир шахс ўз ҳаёти мисолида тушуниб етиши учун муайян муддат керак эди.

Юқорида алоҳида таъкидланганидек, мамлакат аҳолисининг барча қатламлари қарашларини ифодалайдиган, шунингдек, халқаро конвенциялар ва жаҳон ҳамжамияти олдидаги мажбуриятларни инкор этмайдиган лойиҳани ишлаб чиқиш осон кечгани йўқ. Ҳар бир сўз, ҳар бир сатрда инсон қадрли улуғлигини акс эттириш ўта машаққатли кечди. Турли кодекс ва қонунлардаги баъзи нормаларни конституция даражасига кўтариш масаласи қайта-қайта экспертизадан ўтказилди. Натижада халқимизнинг аксарият қисми учун манзур бўладиган ҳаётий ҳужжат шаклига келди. Инкор этмаслик керакки, айримлар янгиланаётган Конституция матнига нисбатан позитив фикр билдираётгани, очик-ошқора объектив хулосалар бераётганининг сабаби ҳам шунда аслида.

Мулоҳазаларни аниқ мисоллар орқали асослашга уриниб кўрайлик: масалан, янги таҳрирдаги лойиҳанинг 28-моддасини олайлик. Олти қисмдан иборат бу моддада қатъий белгилаб қўйилаётган меъёрлар сизу бизнинг ҳаётимизга қай даражада дахлдор эканлигини тўғри англаб олишимиз учун етук мутахассис ё олий маълумотли бўлиш шарт эмас. Ўқиймиз: **“Жиноят содир этганликда айбланаётган шахс унинг айби қонунда назарда тутилган тартибда ошқора суд муҳомасаси йўли билан исботланмагунча ва суднинг қонуний қучга кирган ҳукми билан белгиланмагунча айбсиз деб ҳисобланади. Айбланувчига ўзини ҳимоя қилиш учун барча имкониятлар таъминланади”**. Қўриб турганингиздек, ҳаммамизга тушунарли ойдек равшан қоида, тўғрими?

Инсон қадр-қиммати, манфаатини олий ўринга қўйиш шу модданинг кейинги қисмларида тобора юқори поғоналарга кўтарилиб боради. Яна эътибор қаратайлик: **“Айбдорликка оид барча шубҳалар, агар уларни бартараф этиш имкониятлари туғган бўлса, гумон қилинувчининг, айбланувчининг, судланувчининг ёки маҳкумининг фойдасига ҳал қилиниши керак”**.

Ҳаммаси тушунарли. Бундан ҳам муҳим жиҳатли шундаки, янгиланаётган Конституция насиб этса ҳаётга жорий этила бошлагач, қилмаган қонуний ҳаёт-ҳаракатингиз учун ўзингизни оқлашга ҳатти қолмайди-да. **Гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи ўзининг айбсизлигини исботлаб бериши шарт эмаслиги ва исталган вақтда сукут сақлаш ҳуқуқидан фойдаланиши мумкинлиги** билан боғлиқ норма буни кафолатлайди.

Тушунпасизми, энди аввалги замонлардагидек, на прокурор, на терговчи ёки бирор амалдор **ҳеч қимни ўзига ва яқин қариндошларига қарши гувоҳлик беришга мажбур бўлмай олмади**. Чунки айна шундай қатъий талаб ҳам Бош қомусимиз ўзида аниқ қилиб кўрсатиб қўйилмоқда.

Суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга эски тузумдан салбий мерос бўлиб қолган “догма”лар ҳам барҳам топади. Уларнинг ўз фаолиятига ёндашувчи фуқароларни жазоловчиликдан инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилувчи ва ҳимояловчига, поймол қилинган ҳуқуқларни тикловчиликка ўзгартирилади:

“Агар шахсининг ўз айбини тан олганлиги унга қарши ягона далил бўлса, у айбдор деб топилиши ёки жазога тортилиши мумкин эмас.

Озодликдан маҳрум этилган шахслар ўзига нисбатан инсоний муомалада бў-

линиши ҳамда инсон шахсига хос бўлган шаъни ва қадр-қиммати ҳурмат қилиниши ҳуқуқига эга”.

Илгари кимдир қамалса, адашиб боши берк кўчага кириб қолган бўлса ёхуд масъул лавозимда ишлаб туриб “урилса”, унинг оиласидагилар, ҳатто яқин қариндош-уруғлари учун ҳам деярли барча эшиклар тақа-тақ ёпилади. Ҳуқуқни муҳофаза этиш органларида хизмат қилишга ҳар томонлама муносиб фарзанд отасининг қачонлардир содир этган қилимиши, хатоси учун яқин вақтларгача ишга киролмасди-ку! Энди мутлақо бундай бўлмайди. Худди шундай бўлмағур ҳолатни тўлиқ тугатиш мақсадига қуйидаги норма, таъбир жоиз бўлса, катта ҳарфларда аниқ-тиниқ ёзиб қўйилмоқда: **“Шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин эмас”**.

Асосий қонунда инсонга қўлланадиган ҳуқуқий таъсир чоралари мақсадга эришиш учун етарли ва мутаносиб бўлиши кераклиги белгиланаётганини қайд этиш жоиз. Ушбу қоида давлат идораларининг ўз вазифаларини инсон ҳуқуқларига риоя қилган ҳолда бажариши билан боғлиқ масъулиятини янада оширади.

Давлат хорижда яшаётган ватандошлар билан мустақам алоқаларнинг сақлаб қолиш ҳамда ривожланиши тўғрисида ғамхўрлик қилиши белгиланмоқда. Маълумки, турли давлатларда минглаб ватандошларимиз иш, ўқиш ва бошқа мақсадларида яшаб келишмоқда. Мазкур норма Ўзбекистон Республикасининг халқаро майдондаги обрўси ва ижобий имижини мустаҳкамлашга, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва юридик шахсларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга, шунингдек, хорижда яшаётган, ишлайётган, ўқийётган ватандошларимиз билан алоқаларни ривожлантиришга хизмат қилади.

Ҳеч қим қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши, ушлаб турилиши, қамокда сақланиши ёки унинг озодлиги бошқача тарзда чекланиши мумкин эмаслиги ҳамда бундай ишларга фақат суднинг қарорига кўра йўл қўйилиши белгиланмоқда. Инсон ҳуқуқларини суд орқали ҳимоя қилиш бўйича муҳим институтлардан бири “Хабеас корпус акти” – шахснинг эркинлигини чеклаш билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракат фақатгина суд қарори асосида амалга оширилиши шартлигини белгилайди. Ушбу қоида шахсий эркинлик дахлсизлигини кафолатлаб, тергов органлари томонидан инсонларни ноқонуний ҳибсга олиш, асоссиз қамаш ва сақлашнинг олдини олади.

Шахснинг суд қарорисиз 48 соатдан кўп муддат ушлаб турилиши мумкин эмаслиги белгиланмоқда. Мазкур қоида биринчи навбатда шахснинг асоссиз ва аниқ муддатсиз ҳибсга олинишига йўл қўймаслик талабини қатъий белгилайди. Шунингдек, ушбу кафолат орқали озодлиги чекланган шахсга реал 48 соат ичида яқин қариндошларига, адвокатига телефон қилиб қаерда сақланаятганлигини, ҳолати қандай эканлигини билдириш имкониятини яратаяди.

Ҳар бир шаҳарда республика ҳудудида эркин ҳаракатланиш, турар ва яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқи, мамлакатдан ташқарига чиқиш ҳамда Ўзбекистонга монеликсиз қайтиш ҳуқуқи мустаҳкамлаб қўйилмоқда. Сир эмаски, яқин ўтмишда эркин ҳаракатланиш ҳуқуқини асоссиз чекловчи қонуности ҳужжатлари мавжуд эди. Мисол учун, баъзида пойтахтга келиш учун йўللардаги назорат постларидан паспортсиз ўта олмас эдик. Эндилликда мазкур конституциявий қоида киритилиши билан эркин ҳаракатланиш қадрият даражасида олий ҳуқуқий ҳужжатда ўз аксини топтоқда.

Мухтасар хулоса ўрнида, янгиланаётган Конституцияни яхлит шаклда ХАЛҚНИНГ СЎЗИ ВА ҲУҚУҚЛАРИНИНГ АЛИФБОСИга қиёсласак муболаға бўлмаса керак. Лекин катта-кичик давраларда “қонунлар қонуни” дея эътироф этиладиган Конституция ўз ўзидан ишлайди. Инсон қадрини кўтаришга йўналтирилган нормаларнинг ҳаётбахш самарасини кўриш учун унинг моддаларига сингдирилган ғояларни теран англаш ва амалда қўллаб билиш даркор. Ана шундай интилиш, мақсад сари қатъий ҳаракат, ўй-лайманки, ҳаммамизга ҳамроҳ бўлади.

Қонун ва кодекслар тили мураккаблиги боис уни тушунишда муаммолар борлиги ҳеч кимга сир эмас. Бир нормани ҳуқуқшуносларнинг ўзи ҳар хил талқин қилган ҳолатлар ҳам учрайди ҳатто. Айни бир маъмурий ёки жиноий иш юзасидан дастлабки суд чиқарган ажрим кейинги суд томонидан ўзгартрилиши фикримиз далили бўлиши мумкин. Энг қизиғи, бундай ҳолатлар табиий жараён, яъни ҳақиқат баҳсларда юзага чиқиши билан оқланади.

Юқоридаги мулоҳазалардан ойдинлашадикки, кўпчилик инсонлар ҳақ-ҳуқуқини талаб қилиши ва уни амалга ошириши учун албатта малакали юридик ёрдамга эҳтиёж сезади. Бироқ ҳамманинг ҳам моддий имконияти адвокат ёхуд юрист-консултинг хизматидан фойдаланишга етмайди. Шунинг учун референдумга чиқарилаётган Бош қомус лойиҳасининг 29-моддасида ҳар кимга малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқи кафолатланиши, қонунда назарда тутилган ҳолларда, юридик ёрдам давлат ҳисобидан кўрсатилиши аниқ белгилаб қўйилмоқда.

Мазкур модданинг кейинги қисмларида бу борадаги меъёрлар янада аниқроқ ўз ифодасини топтоқда: “Ҳар бир шахс жиноят процессининг ҳар қандай босқичида, шахс ушланганда эса унинг ҳаракатланиш эркинлиги ҳуқуқи амалда чекланган пайтдан эътиборан ўз танловига кўра адвокат ёрдамидан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

Гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи айбловнинг моҳияти ва асослари тўғрисида хабардор қилиниш, унга қарши ёки унинг фойдасига гувоҳлик бераётган шахсларнинг сўроқ қилинишини талаб этиш, таржимон ёрдамидан фойдаланиш ҳуқуқига эга.

Қонуни бузган ҳолда олинган далиллардан одил судловни амалга ошириш чоғида фойдаланишга йўл қўйилмайди...”

Бундан шунини англаш мумкинки, ҳамма ҳам ҳуқуқшунос ва ҳар ким ҳам юридик маълумотга эга эмас. Аммо демократик давлатда яшар эканмиз, ҳар биримиз ўз ҳуқуқларимизнинг давлат томонидан ҳимоя қилинишини сўрашга, таъбир жоиз бўлса, талаб қилишга ҳақлиқмиз.

Хўш, давлат ҳисобидан малакали юридик ёрдам қандай кўрсатилади? Авваламбор, ҳуқуқий маслаҳат ва тушунтиришлар бериш, ҳуқуқий хусусиятдаги ҳужжатлар тузишга бевосита кўмаклашиш, шунингдек, судлар, давлат органлари ва бошқа ташкилотларда шахс ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш орқали амалга оширилади. Сўнгги уч йилда аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларида давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш учун давлат бюджетидан 111,9 миллиард сўм сарфлангани бежиз эмас.

Ҳозир амалиётда мавжуд тартибга мувофиқ, бепул юридик ёрдам асосан жиноят процессуал қонунийлиги доирасида кўрсатилади. Фуқаролик ишлари, меҳнат низолари ва бошқа йўналишларда давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатилмайди.

Шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар деб номланган VII бобнинг 31-моддасида “Ҳар ким ўз шахсига доир маълумотларнинг ҳимоя қилиниши ҳуқуқига, шунингдек нотўғри маълумотларнинг тўзатилишини, ўзи тўғрисида қонунга хилоф йўл билан тўплаган ёки ҳуқуқий асосларга эга бўлмаган маълумотларнинг йўқ қилинишини талаб қилиш ҳуқуқига эга”лиги белгилаб берилган.

Инсон туғилганидан бошлаб ҳаёти давомида ўзидан “из” қолдиради. Масалан, давлат хизматларидан фойдаланганда, ФҚДЁ бўлимларида, шифохона, боғча, мактаб, банк ва бошқа ташкилотларда, ижтимоий тармоқдаги саҳифаси ёки акборт базаларида фото, видео, аудио, ёзма ёки электрон шаклдаги маълумотлари сақланади. Уларни, айниқса, рақамлаштириш шароитида ҳимоя қилишга эҳтиёж тобора ортиб бормоқда. Чунки ўзгаларга тегишли шахсий маълумотлардан ғаразли мақсадларда фойдаланиш ҳолатлари ҳам кўп учрамоқда.

Янгиланаётган Конституция бўйича давлат шахсга доир маълумотларнинг ҳимоя қилинишини кафолатлайди. Хусусан, давлат шахснинг ўз шахсий ҳаётига аралашувдан ҳимоя қилинишини, шахсга доир маълумотларнинг яхлитлигини ва бут сақланишини, махфийлигига риоя этилишини, қонунга хилоф равишда ишлов берилишининг олди олинишини таъминлаш лозим.

2019 йили қабул қилинган “Шахсга доир маълумотлар тўғрисида”ги қонунга кўра, шахсга доир маълумотлардан фойдаланишга рухсат олган шахслар ушбу маълумот эгасининг розилигисиз унга доир маълумотларни учинчи шахсларга

ҲАММА ҲАМ ЮРИСТМАС, ЛЕКИН ҲУҚУҚИМИЗНИ БИЛИШГА БАРЧАМИЗ ҲАҚЛИМИЗ

ШУ МУНОСАБАТ БИЛАН ЯНГИЛАНАЁТГАН КОНСТИТУЦИЯДА МАЛАКАЛИ ЮРИДИК ЁРДАМГА МУҲТОЖ ФУҚАРОЛАР УШБУ ХИЗМАТНИ ДАВЛАТ ҲИСОБИДАН ОЛИШИ КАФОЛАТЛАНМОҚДА

Қаҳрамон ЭРҒАШЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси

Конституцияга мазкур янгилликлар киритилса, нафақат жиноят ишлари доирасида, балки фуқаролик, меҳнат ва бошқа соҳаларда ҳам давлат ҳисобидан юридик ёрдам олиш мумкин бўлади.

Ҳар қандай шахс ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан қақирилганда ёки ушланганда бироз ўзини йўқотиб қўйиши мумкин. Бундай ҳолатда адвокат ёрдамидан фойдаланиши таъминлаш муҳим. Шу боис ушбу моддада адвокат ёрдамидан фойдаланиш ҳуқуқининг алоҳида белгиланиши ноқонуний ёки асоссиз айблов қўйилишидан, турли босимлардан муҳофазалайди. Шахс ўз танловига кўра, яъни истаса, адвокат ёрдамидан фойдаланади, истамаса, воз кечади. Борди-ю, бунга имкони бўлмаса, давлат ҳисобидан адвокат ажратиши таъминланади.

Инсон ҳуқуқлари олий қадрият экани ҳақида сўз юритар эканмиз, айна ҳолатларга йўғун яна бир жиҳат тўғрисида ҳам мулоҳазаларни илгари сурш мақсадга мувофиқдир. Гап халқимизнинг азалий одати – кечиримлилик хусусида кетмоқда. Давлат хато қилган фарзандини кечирувчи ота-она сингари ўз фуқароларига қайта имконият тақдим этиши таҳсинга сазовор эканига эътибор қаратмоқчиман. Бу фуқароларнинг давлатга бўлган ишончи ва меҳрини ҳис этишида дозарб аҳамият касб этади. Унинг Конституцияда мустаҳкамланиши эса ана шу эзгу мақсаднинг кафолатидир.

Жиноят қилганларни жазолашдан мақсад уларни қайта тарбиялаш, хатоларини англаб етишига шaroит яратишдан иборат. Кўпчилик адашганидан ёмон йўлга қадам босади ёки жаҳл устида жиноятга қўл уради. Бироқ орадан сал вақт ўтгач, пушаймон бўлиб, ҳеч қачон бундай ишларни қайтармасликка виждонан аҳд

қилади. Бундай инсонларни панжара ортида ушлаб туришдан наф йўқ. Озодликка чиқсин, сидқидилдан ишлаб, ота-онаси, яқинлари, маҳалла-қўй, жамият олдидаги айбини ювсин.

Янгиланаётган Конституцияга шундай ҳолатларнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштиришга хизмат қиладиган норманинг киритилаётгани фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини ишончли таъминлайди ҳамда одил судловдан фойдаланиш имкониятини кафолатлайди.

Шахсга қарши ёки унинг фойдасига гувоҳлик берган шахслар сўроқ қилиниши жоизлиги ҳамда таржимондан фойдаланиш ҳуқуқининг берилиши, биринчи навбатда, тергов ва суд тизимининг сифатини оширишга, айбсизлик презумпциясининг мустаҳкамланишига олиб келади.

Бунинг замирида нафақат кечиримлилик, балки юксак инсонпарварлик туйғуси ҳам мужассамдир. Негаки, афв этилган шахсларнинг оила аъзолари, яқинлари ҳам бундай муносабатдан баҳраманд бўлади. Адолатли жамиятда айбдорларни жазога тортишдан мақсад уларни янада қаттиқроқ жазолаш эмас, аксинча тўғри йўлга қайтариш, жамиятнинг тўлақонли аъзосига айлантиришдир. Шундай экан, ушбу меъёрни Конституцияда аниқ белгилаб қўйиш барча учун манфаатли бўлади.

Афв этилган инсон ортида унинг яқинлари, оила-аъзолари, дўстлари, қариндошлари турганини унутмаслик керак. Кечиримлилик орқали қўллаб қишларнинг нозик кўнглида давлатга нисбатан ишончини мустаҳкамлаш мумкин. Бу каби ишлар тизимли, давомий бўлиши учун эса унинг ҳуқуқий асоси Конституцияга киритилиши жуда муҳимдир.

ошқор этмаслиги ва тарқатмаслиги шарт. Шунингдек, шахсий маълумотлар тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун маъмурий ва жиноий жавобгарлик мавжуд.

Конституцияга фуқаронинг ўзи тўғрисида қонунга хилоф йўл билан тўплаган ёки ҳуқуқий асосларга эга бўлмаган маълумотларнинг йўқ қилинишини талаб этиш ҳуқуқини кафолатловчи янги қоида киритилмоқда. Хорижий мамлакатларда “унутилишга бўлган ҳуқуқ” (right to be forgotten) деган ном билан аталадиган ушбу норма Сингапур, Япония каби давлатлар конституцияларида ҳам белгилаб қўйилган. Бош қомусимизда бундай мазмундаги қонуннинг акс этиши фуқароларнинг шахсий ҳаёт дахлсизлигини, шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиши таъминлашда муҳим кафолат бўлиб хизмат қилади.

Санжарбек ДАДАБОВЕВ,
Ёшлар парламенти аъзоси

РАҚОБАТ ИНСОН, ЖАМИЯТ ВА ДАВЛАТГА ФАҚАТ ФОЙДА КЕЛТИРАДИ

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДАГИ О'zLiDeP ФРАКЦИЯСИ АЪЗОСИ БОТИР МАРДАЕВ БИЛАН СУЎБАТ

– Сиз парламент депутатлиги-га сайланишдан олдин О'zLiDeP Сиёсий Кенгаши Ижроия қўмитасида, шунингдек, Савдо-саноат палатасида масъул вазифаларда ишлагансиз. Шу маънода, ай-тинг-чи, ҳар иккиси ҳам тадбир-корлар манфаатини ҳимоялашни устувор мақсади деб биладиган бу ташкилотлар фаолиятидаги уйғун ва фарқли жиҳатлар қайси йўналишларда кўпроқ номоён бўлади? Бизнес жамоатчилиги олдида қайсинининг юзи нисбатан ёруғроқ?

– О'zLiDePдаги 12 йиллик, Савдо-саноат палатасидаги икки ярим йиллик фаолиятим бу жиҳатларни қийинчиликсиз ифодалаш имконини беради. Фақат саволнинг бу тарздаги давоми ҳақиқатда қутилмаган бўлди.

Авалло, иккиси ҳам ташкилий-ҳуқуқий шаклига кўра, нодавлат нотижорат ташкилоти ўлароқ бошқарув органлари ўхшаш, фаолиятлари алоҳида қонунлар билан тартибга солинади. Улар бир даврда – юртимизда иқтисодийетни либераллаштиришга алоҳида эътибор қаратила бошланган икки минггини йиллардан кейин ташкил этилган. О'zLiDeP 2003 йилда янги сиёсий куч сифатида майдонга чиққан бўлса, ССП 2004 йилда Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси негизда фаолият бошлаган.

Тадбиркорлар манфаатини ҳимоялашда мақсад ва вазифалари ўзаро уйғун. Шу нуқтаи назардан улар бир-бирини қўллаб-қувватлашдан манфаатдор бўлиб, амалда ҳам ҳамкор ҳисобланади. О'zLiDeP Сиёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси ва Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ўртасида дастурий ҳужжатларидаги муштаракликдан келиб чиқиб, 2012 йилда (янги тахрирда 2017 йилда) имзоланган ўзаро ҳамкорлик тўғрисидаги Бош битим бунинг тасдиғидир. Унга асосан томонлар ижтимоий шериклик тамойилларига мувофиқ ижтимоий-иқтисодий лойиҳа ва чора-тадбирларни ҳамкорликда амалга ошириб келишмоқда. Бу жиҳат О'zLiDePни рақобатчи партиялар олдида кучли қилса, ССП учун қонуналарда тадбиркорлар ҳуқуқлари ва манфаатлари ҳимоясини мустаҳкамлайдиган қоидаларнинг ақс этишида партия фракциянинг таъсири муҳим аҳамиятга эга.

О'zLiDeP мулкдорларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоялаш, тадбиркорларнинг эркинлиги, ишбилармонлик фаоллигини рағбатлантириш, иқтисодий мустақиллигини таъминлаш билан бир қаторда сиёсий мақсад ва интилишларга эришиш учун курашади, бу йўлда ўз гоёларини қўлайдиган маслаққошларни бирлаштиради.

ССП барча тадбиркорлар ва ўз бизнесини бошлаётганларга хизмат кўрсатади, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилади. Бизнес ҳамжамияти ва давлат ҳокимияти ўртасида ўзаро шериклишни ривожлантириш, ишбилармонлик ва инвестиция муҳитини яхшилашга қўмаклашиш, уларнинг ташқи иқтисодий фаолиятини қўллаб-қувватлаш каби хос мақсад ва вазифаларни кўзлайди.

Яққол кўринадиган фарқли жиҳатлардан бири ташкилотларнинг ҳуқуқ ва ваколатлари билан боғлиқ. Яъни, О'zLiDeP номзодларни президентликка, вакиллик органларига илгари суриш каби ҳуқуқ ва ваколатларга эга бўлса, ССП норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг тадбиркорлик фаолиятига таъсирини баҳолаш учун улар юзасидан ҳулосалар беришни зиммасига олган. Ташкилий тузилмаларида ҳам кескин фарқла-нишлар мавжуд. Масалан, ССП тизимида хорижий мамлакатлардаги ваколатхоналар, ҳакамлик судлари, халқаро тижорат арбитражи каби сиёсий партияга хос бўлмаган тузилмалар мавжуд. Бундан ташқари, фаолият йўналиши иختисослашган, профессионал ва партияга нисбатан барқарор. О'zLiDePнинг фаолияти, керак бўлса, тақдир муайян муддатларда кўппартиявийлик асосида

бўлиб ўтадиган сайлов натижаларига боғлиқдир.

Умуман, бу ташкилотлар салоҳияти ва имкониятлари билан бир-бирини қўллаб-қувватловчи, ўзаро тўлдирувчи стратегик ҳамкорлардир. Бундан ташқари, қатор ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқиб, улар фаолиятини бир-бирига нисбатан баҳолаш ўринли бўлмайди. Қолаверса, барча соҳада бўлгани каби бу ташкилотларга ҳам муносиб баҳони халқимиз ва бизнес ҳамжамиятининг ўзи бергани мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

– Ривожланган хорижий давлатлар тажрибаси шундайки, олий таълим ва олий таълимдан кейинги таълимда камида ўн йил ўтгандан сўнг талаб этиладиган кадрлар тайёрлашга жиддий эътибор қаратилади. Хўш, бундан ўн йиллар аввал Давлат (ва жамият) қурилиши академиясини аъло баҳолашга тамомлаган мутахассис сифатида ўша пайтдаги олган сабоқларингиз бугунги воқеликларга қай даражада мос келяпти? Фикрингизни мисоллар билан ифодаласангиз.

– Саволингиз академиядаги магистрлик ишим – давлатнинг миллий кадрлар захирасини шакллантириш ва тайёрлаш сибсатига оид бўлиб чиқди. Шунга ҳам 12 йил бўлибди. Академия номи ҳам биров ўзгартирилди. Давлат ва жамият қурилиши маълум босқичларда долзарб бўлган бўлса, кейинги долзарблик самарали бошқарувда кўриниши табиий. Янгиланиш фалсафаси ўқув дастурларига, тингловчилар руҳиятига ўз таъсирини ўтказмай қолмайди, албатта. Академияда олган билимларим мени кадр сифатида ҳам, шахс сифатида ҳам ҳар томонлама, мутахассис тили билан айтганда, горизонтал ва вертикал жиҳатдан ўстирди. Бунинг учун сабоқ бериб, тўғри йўл кўрсатган устозлардан миннатдорман.

Тахсил даврида олган сабоқларимнинг, муаммоли мавзулар ва уларнинг ечимига оид ҳулоса ва тавсияларнинг бугунги воқеликларга мослигига оид қатор мисолларни келтириш мумкин. Хусусан, таълимдаги ислохотлар натижасида кадрлар сифат таркиби яхшиланишига олиб келадиган олий таълим муассасалари сонининг уч барабарга, қамровнинг беш баробарга ортганлиги натижасида танлаш имконияти ошиб, рақобат кучайганлигини айтиб ўтиш жоиз. Абитуриентлар ўртасидаги рақобатдан кўра талабалар ўртасидаги рақобат инсон, жамият ва давлатга кўпроқ фойда келтиради деб ўйлайман.

Яна бир назариянинг амалда ўз аксини топганлиги ёки катта бир муҳим масаланинг ечими сифатида “Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги қонуннинг қабул қилинганлигини яққол мисол қилиб келтириш мумкин. Академия олимлари ва илмий изланувчилари томонидан чуқур ўрганиб келинаётганлиги сабабли тахсил давомида соҳанинг ташкилий-ҳуқуқларини мустаҳкамлаш зарурати, давлатнинг кадрлар сибсати учун жуда муҳимлиги тўғрисида кўп муҳокамалар бўлган. Тахсил пайти магистрлик ишимда ушбу мавзуга яқинлашганим менга депутат сифатида мазкур қонун лойиҳаси муҳокамаларида фикр-мулоҳазалар билан иштирок этишимда анча қўл келди.

Навбатдаги энг катта воқеликка алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Академия ўқув дастурлари тингловчиларни бошқарувнинг замонавий билим ва кўникмаларини эгаллашга, эркин ва танқидий-таҳлилий фикрлашга ўргатишга қаратилган. Дарслар ўз соҳасининг энг сара мутахассислари ҳамда юқори лавозимлардаги раҳбар кадрлар томонидан ўтилади. Шундай дарсларда устозлардан бири “Биз Искандарнинг шоҳи бор деб, қудуққа айтиб юрибмиз” дегандилар. Ҳозир бу ривоятга тўхталиб ўтмоқчи эмасман, лекин бу гап ўша пайтда давлат, жамият ва инсон ўртасидаги муносабатларнинг ҳо-

латига бир ишора эди. Айтмоқчи бўлганим, рўёбга чиққан энг муҳим воқелик бу – бугун ҳеч ким ўзини қийнаб юрган муаммосини ёки арзу ҳолини маълум қилиш учун “қудуқ” қидириб юрмайди. Давлатимиз раҳбарининг сиёсий иродаси туфайли давлат идоралари халққа том маънода очилди.

Бу борада янгиланаётган Конституция-мизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш барча давлат органлари, ўзини ўзи бошқариш органлари, уларнинг мансабдорлари фаолиятининг моҳияти ва мазмунини ташкил этиши каби муҳим қоида белгилаб қўйилмоқда.

– Ботир Хуррамович, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги сиз аъзоси саналган қўмитанинг иختисослашувидан келиб чиққан ҳолда, саноат, қурилиш ва савдо соҳаларига 2030 йилдан кейинги давр қақриқларига бемалол жавоб берадиган малакали кадрлар тайёрлаш учун ҳозир қайси қонунарга қандай ўзгаришлар киритиш керак, деб ҳисоблайсиз? Чунки ҳозир талабалар бугуннинг талаблари бўйича дарс олаётганини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Модомики, улар келажақдаги ҳолатни кўзлаб ўқитилиши жоиз эмасми?

– Назария доим амалиётдан олдинда юради, бу қоида ҳамма жойда бир хил ишлайди, фақат тезлиги билан фарқ қилиши мумкин. Муайян касб турларининг эртаими кечми қисқариб ва ҳатто бутунлай йўқолиб кетиши ёки янги турларнинг пайдо бўлиши қарерда бўлса ҳам тараққиёт тезлиги билан уйғундир. Тадқиқот ва таҳлилларга кўра, яқин ўн йил ичида сунъий интеллект туфайли жаҳон меҳнат бозорида 300 миллионга яқин иш ўрни йўқолиб кетиши мумкин экан. Жаҳон иқтисодий форумининг маълум қилишича, 2025 йилга бориб, бевосита кадрлар менежменти билан боғлиқ 10 турдаги, жумладан, одамларни бошқара олиш қобилияти, инсонлар билан муомала қилиш, ҳиссий интеллект, музокара олиб бориш каби қобилиятга эга мутахассис кадрларга эҳтиёж юқори бўлади.

Албатта, талабаларни нафақат бугуннинг, балки келажақдаги ҳолатни кўзлаб ўқитиш учун ташкилий-ҳуқуқий асослар яратилган ва улар доим тақомиллаштириб боришмоқда. Таълим соҳасидаги барча муносабатлар 2020 йилда қабул қилинган “Таълим тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонуни билан тартибга солинади. Қонунда замонавий таълим соҳасидаги энг илғор норма ва қоидалар ўз аксини топган бўлиб, асосий принциплар, таълим олиш ҳуқуқи, таълим тизими, турлари ва шакллари, жумладан, таълимнинг биз учун янги турлари ва шакллари очиб берилган. Вазирлар Маҳкамаси томонидан меҳнат бозори талабларини прогноз ва таҳлил қилиш асосида таълим ташкилотларида кадрларни тайёрлаш бўйича давлат буюртмаларини шакллантириши белгиланганлиги Ўзбекистонда таълим соҳасининг замон билан ҳамнафаслигини таъминловчи муҳим нормалардан биридир.

Мисол учун, Ўзбекистоннинг 2017–2021 йилларда амалга оширилган Ҳаракатлар стратегиясида ва ушбу ҳужжатнинг манتيқий давоми бўлган 2022–2026 йилларга мўлжалланган Тараққиёт стратегиясида иқтисодийетда давлатнинг иштироки тобора камайиб боришига қаратилган чора-тадбирлар белгилаб қўйилган. Бу борган сари хусусий сектор ва давлат-хусусий шериклиги учун майдон ҳам, имкониятлар ҳам кенгайиб боришини билдиради. Меҳнат бозоридаги ўзгаришларга хусусий олий таълим муассасалари ихчам самарали бошқарув ва маркетинг ҳисобига тез мослашувчан бўлади.

Янгиланаётган Конституция-мизда олий таълим ташкилотлари қонунга мувофиқ академик эркинлик, ўзини ўзи бошқариш, тадқиқотлар ўтказиш ва ўқитиш эркинлиги

ҳуқуқига эгалиги белгилаб қўйилаётганлиги уларга талабаларни келажақдаги ҳолатни кўзлаб ўқитиш имкониятини яратиб беради.

– Маълумки, қўмитангиз аъзолари бунёдкорлик соҳасидаги қонунчилик ҳужжатларининг ижросини назорат тартибиде вақти-вақти билан ўрганиб туради. Бироқ қурилиш тизимида сифатга путур етаётгани хусусида кенг жамоатчилик бонг ураётган бўлса ҳам бу борада депутатларнинг суствашлик қилаётгани нима билан боғлиқ?

– Тўғри, бу борада эътирозлар кўп. Хусусан, сўнгги уч йилда қурилишлардан нозори бўлиб аҳолидан 15 мингта мурожаат келиб тушганлиги, фақат Тошкент шаҳрининг ўзида 200 дан ортиқ қурилиш судлар томонидан тўхтаиб қўйилганлиги бунинг далилидир. Лекин бунда фақат депутатларни суствашликда айблаш қанчалик асосли? Умуман, бундан беш йил олдин қурилиш ва бунёдкорлик ишлари ҳажми ва миқёси бугунгидек эмасди. Ва албатта, муаммолар ва эътирозлар ҳам шунга яраша бўлган. Айниқса, уларга эътибор ва муносабат қандай бўлгани яхши маълум.

Қўмитамиз масъулигида 2021 йилда янги тахрирда қабул қилинган Шаҳарсозлик кодексига, жумладан, бинолар ва иншоотлар конструкциаларининг хавфсизлиги ва ишончилиги, сейсмик чидамлилиги, ёнғин хавфсизлиги ва энергия самарадорлигига қўйиладиган талабларга риоя қилган ҳолда тасдиқланган ҳужжатлар асосида шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш, қурилиш сифатини кучайтириш шаҳарсозлик фаолиятининг асосий принциплари сифатида белгилаб қўйилган.

Кодексда қурилишни назорат қилиш ва амалга ошириш қурилишга тайёргарлик кўришдан бошлаб шаҳарсозлик ҳужжатларини ишлаб чиқиш, қурилиш-монтаж, ишга тушириш-созлаш ишларини бажариш, объектни фойдаланишга қабул қилиб олиш даврида шаҳарсозлик тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ҳамда шаҳарсозлик нормалари ва қоидалари талабларига риоя этилишини таъминлаш мақсадида қурилиш устидан давлат назорати, буюртмачининг техник назорати, ишлаб чиқувчининг муаллифлик назорати, пудратчининг ички назорати амалга оширилиши белгиланган.

Шаҳарсозлик фаолияти соҳасида давлат назоратини амалга ошириш учун Қурилиш соҳасидаги назорат инспекцияси ва унинг ҳудудий инспекцияларига 13 та, жумладан, қурилатган объектларга монеликсиз кириш ва давлат назорати вазифаларини амалга ошириш, қонун ҳужжатлари бузилган тақдирда маъмурий баённомаларни расмийлаштириш ва маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш, конструктив қоидабузарликлар аниқланган ҳолларда қурилиш-монтаж ишларини тўхта-тиб туриш, демонтаж ишлари амалга ошири-лишини талаб қилиш каби таъсирчан ва жу-да муҳим ваколатлар берилган.

Соҳани тартибга солиш ва сифатни назорат қилиш учун масъул мутасадди ва-зирлик ва идораларга, маҳаллий ҳокимлик-ларга, вакиллик органларига, шунингдек, фуқароларга ҳам етарлича ҳуқуқ ва вако-латлар берилган. Албатта, соҳадаги муам-молар фақат қонуналарни қабул қилиш билан ечилиб қолмайди, ушбу қонун ҳужжатлари-нинг бажарилиши устидан самарали парла-мент ва жамоатчилик назоратини олиб бо-риш жуда муҳим ҳисобланади.

– Яқинда ижтимоий тар-моқларда парламентга нисбатан “бир партияли” таърифи қўллан-ган мақолалар эълон қилинди. Уларда қатор фракциялар илг-ри сураётган ғоялар жуда-ям ўхшашлиги сабабли жамиятда

ўзаро фарқи сезилмаслиги очик танқидга учради. Сиз бунга нима дейсиз?

– Бу савол менга “оғирлик” қилади. Шундай бўлса-да, партияда кўп йиллар ишлаганим ва ушбу мавзуда профессор-ўқи-тувчилардан олган сабоқларимга таяниб, айрим фикрларимни билдириб ўтмоқчиман.

Саволингизга атрофлича ва асослан-ган жавоб бериш учун партиялар тарихи, типологияси, сиёсий-ғоявий мансубликла-ри, турли давр ва тузумлар олимларининг таълимот ва назарияларини нафақат би-лиш, балки бу билимларни амалиётда ўз ўр-нида тўғри қўллаш олиш лозим. Бу ўз нав-батида кўп йиллик кузатишларни, илмий тадқиқот ва ўрганишлар асосида таҳлил, таққослашлар утказишни талаб этади.

Ижтимоий тармоқларда эълон қилинган мақолаларда мавзу ҳар доим ҳам атрофли-ча ва етарлича асослантириб ёритилавер-майди, яъни мазмун қисқа берилади. Лекин, нима бўлганда ҳам, дарров раддияга шо-масдан бу каби эътирозларнинг келиб чиқиш сабабларини ўрганиш, улардан тегишли ҳулоса чиқариш фойдадан холи эмас. Юз йиллар олдин айтилган “Еғаётган ёмғирни ўз хизмати натижаси сифатида эълон қил-ган партияни қурғоқчиликни келтириб чиқа-ришда айбасалар, ҳечам ажабланмаслик керак” деган иборани қачонки, партиялар танқидга нисбатан ўринсиз танқид дейишар экан, бу уларнинг кўтарилган масалаларга тай-ёр эмаслигига ишора деб ҳисоблаш мумкин. Яъни, партияларни жамиятдаги барча муам-моларда айблаш мумкин, уларда жамият-даги барча масалаларга нисбатан муайян позицияси ва ечимлар ишланмаси бўлиши шарт. Ҳеч бўлмаганда ўша муаммо билан шуғулланмаган айбдорни кўрсата оладиган даражада.

Шу нуқтаи назардан сиёсий партиялар ҳукмрон ёки мухолиф позициясидан, ривож-ланган ёки ривожланаётган давлатда фао-лият юритаётганлигидан қатъи назар, ҳами-ша “босим” остида бўлиши табиий ҳолдир. Ҳатто партияларнинг сайловлар арафаси-да фаолашиши ҳам танқид остига олина-ди. Ваҳоланки, сайловолди жараёнларида амалга ошириладиган барча чора-тадбир-лар қонунчиликда белгилаб қўйилган.

Саволингиздаги ҳолатда “бир партия-ли” таърифи партиявий тизимларнинг тур-ларини таърифлашда ишлатиладиган рақо-батдошлик нуқтаи назаридан танқидий руҳда қўлланганлигини тахмин қилиш мум-кин. “Ғояларнинг жуда-ям ўхшашлиги” тўғри-сиди эътирозларга келсак, бу ўхшашлик партияларнинг мамлакат умуммиллий ман-фаатлари атрофида жипслашиши билан боғлиқ бўлиши мумкин.

Кези келганда янгиланаётган Конститу-цияда Ўзбекистон Республикаси Бош вази-ри номзодини Қонунчилик палатаси кўриб чиқиши ва маъқуллаши учун Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан фақат парламентда энг кўп ўринни эгаллаган сиё-сий партия фракцияси билан эмас, балки барча сиёсий партиялар фракциялари билан маслаҳатлашувлар ўтказилганидан сўнг тақ-дим этилиши белгилаб қўйилаётганлигини алоҳида қайд этиш жоиз. Бу барча сиёсий партиялар фракцияларининг парламентда-ги фаоллиги ва масъулиятини оширадиган муҳим қоида бўлиб хизмат қилади.

“XXI asr” мухбири
Озод РАЖАБОВ суҳбатлашди.

4/ БУ – МЕНИНГ КОНСТИТУЦИЯМ! ЯНГИЛАНАЁТГАН БОШ ҚОМУС – ЎЗБЕКИСТОННИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

О‘zLiDePНИНГ ЭВЕНТ ТАДБИРИ

Конституциявий қонун лойиҳасининг мазмун-моҳияти ва тарғиботига бағишланган “Бу менинг танловим – бу менинг Конституциям!” шиори остидаги тадбир Чирчиқ шаҳридаги “Кимёгарлар” маданият саройида ўтказилди.

Очиқ осмон остида уюштирилган байрамона тадбирда **О‘zLiDeP Сийёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Ақтам Хайтов, Олий Мажлис Сенати аъзоси, шоир Маҳмуд Тоир, “Маҳамат чирчиқ” АЖ бошқарув раиси Ҳотам Сайидаҳмедов, Чирчиқ давлат педагогика университети ректори Ғафуржон Муҳаммедов**, парламент куйи палатаси ва маҳаллий кенгаш депутатлари, илм-фан ва маданият арбоблари, нурунийлар ҳамда ёшлар иштирок этди.

“Сеники”, “Меники”, “Бизники”, “Конституция – ўзимизники!”, “Бу менинг танловим – менинг Конституциям!”, “Биз эркинлик учун овоз берамиз!” ёзувлари туширилган ранг-баранг плакатлар, “Ўзбекистон Республикасининг референдуми – 2023” ёзуви акс этган оқ рангли байроқлар ҳар қандай инсонни тўлқинлан-тирмасдан қўлайди албатта.

О‘zLiDeP раиси конституциявий ислохот фуқароларимиз фикри ва қўллаб-қувватлаши асосида, референдум орқали амалга оширилиши – ҳақиқий халқ конституцияси бўлишига пухта замин яратилиши таъкидлар экан, бу бевосита халқ томонидан қабул қилинадиган биринчи тарихий ҳуқуқий ҳужжат эканига урғу берди.

Шунингдек, профессор-ўқитувчи ва талабалар, спортчилар ҳам ушбу қонун лойиҳасига оид ўз мулоҳазаларини ўртоқлашишди. Унинг ҳар бир моддаси инсон қадри учун хизмат қилишини бот-бот таъкидлашди.

Тадбирда турли миллат ва элат вакиллари янги юртимизда тотувликда ҳам-жиҳат кечаётган осуда ҳаётини ифодаловчи куй-қўшиқ, рақсларни ўзида жамлаган чиқишлар ҳам намойиш этилди.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ

ОЧИҚ ЖАМИЯТ ЧОРЛАЁТИР

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, партия ва маҳалла фаоллари иштирокида пойтахтимизнинг Олмазор туманидаги Университет кўчаси ҳудудида “Биргаликда очиқ жамият сари!” шиори остида тадбир бўлиб ўтди. Унда сўз олган сийёсий куч электорати вакиллари – тадбиркор, ишбилармон, кластер ва фермерлар конституциявий қонун лойиҳасининг муҳокамасида ўз таклифлари билан фаол иштирок этишганини эътироф этишди. Янги таҳрирдаги конституцияда бизнес субъектлар манфаатларини тўлиқ ҳимоя қиладиган нормалар ўз аксини топаётганидан мамнун эканликларини изҳор этишди.

Кеча концерт дастурига уланди, эстрада хонандаларининг куй-қўшиқлари дилларни хушнуд этди.

СУРХОНДАРЁ

ЭЛ РОЗИЛИГИ АСОСИЙ МЕЗОНДИР

Денов туманидаги экобоғда янгиланаётган Конституция ташвиқоти бағишланган эвент тадбири янада гавжум ва файзли ўтди.

О‘zLiDeP Сийёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Ақтам Хайтов, Олий Мажлис Сенати аъзоси, партия Сийёсий Кенгаши аъзоси, шоир Сирожиiddин Саййид, вилоят фахрийлар кенгаши раиси, Ўзбекистон Қаҳрамони Аҳмад Нарзуллаев, сийёсий кучнинг вилоят кенгаши раиси Алишер Рўзиев, депутатлар, ёшлар иштирок этди.

Эътироф этилганидек, инсон дунёда умид билан яшайди. “Орзуларим ушласа, шинам уй-жойим бўлса, ён-атрофимда қулай шароит, бекаму кўст муҳит ҳукм сурса, жамиятга, раъиятга, давлатга, оиламга, ота-онамга, дўсту ёрларга, маҳалла-қўйга, қишлоғимга, юртимга фойдам тегса, муроду мақсадимга етсам”, дейди. Кексалар “Одам боласа ҳаётдан рози бўлса, тоғни толқон қилади” дейишади. Янгиланаётган Конституция бизга ана шу имкониятларни беради.

Бойсун туманидаги 16 ва 36-умумтаълим мактабларида ўтказилган тарғибот тадбирларида **Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Ҳазратқул Ҳўжамқулов** қатнашиб, конституциявий қонун лойиҳасида айнан педагог ва ёшлар, уларнинг манфаатлари ҳимоясида оид нормалар хусусида маълумот берди.

– Ўзбекистонда ўқитувчининг меҳнати жамият ва давлатни ривожлантириш, соғлом, баркамол авлодни шакллантириш ҳамда тарбиялаш, халқнинг маънавий ва маданий салоҳиятини сақлаш ҳамда бойитишнинг асоси сифатида эътироф этилади, – деди парламентдаги О‘zLiDeP фракцияси аъзоси Ҳ. Ҳўжамқулов – Давлат ўқитувчиларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий ва моддий фаровонлиги, касбий жиҳатдан ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилади.

НАМАНГАН

МУАЛЛИМ ОБРЎСИ ВА МАҚОМИ ЮКСАК

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Барно Мирзамова иштирокида конституциявий қонун лойиҳасининг мазмун-моҳиятини тушунтиришга қаратилган ташвиқот тадбирлари Уйчи туманидаги 2-аграр соҳага йўналтирилган касб-хунар мактаби ва маданият марказида ташкил этилди.

Парламент депутати таъкидлаганидек, янги таҳрирдаги Конституцияда давлатнинг ўқитувчилар шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий ва моддий фаровонлиги, касбий жиҳатдан ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш мажбурияти кучайтирилмоқда. Бу қоидалар мамлакатимиздаги 685 минг нафардан ортиқ ўқитувчиларнинг профессионал ўсиши ҳамда уларнинг ижтимоий ва моддий қўллаб-қувватланиши, жамиятдаги ижтимоий мақоми, обрўсини янада оширишга хизмат қилади.

БУГУН УЧУНМАС, КЕЛАЖАК УЧУН

Тўрақўрғон туманидаги “Рунамтекс” корхонасида ўтказилган тадбирда **О‘zLiDeP Сийёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси раисининг аёллар масалалари бўйича ўринбосари, Олий Мажлис Қонунчилик депутати Мавлуда Хўжаева, сенатор Икромхон Нажмиддинов** иштирок этди.

– Эътибор беринг, тадбиркорлар қонунчиликка мувофиқ ҳар қандай фаолиятни амалга оширишга ҳақли эканликлари кафолатланмоқда, – деди М. Хўжаева. – Конституциямизга мазкур қондининг киритилиши эркин бозор иқтисодиётининг энг муҳим талабини ўзида ифода этиб, “қонунда тақиқланмаган ҳар қандай фаолиятга рухсат берилади” деган тамойилга асосланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида иқтисодий макон бирлиги, товарлар, хизматлар, меҳнат ресурслари ва молиявий маблағларнинг эркин ҳаракатланиши кафолатланмоқда. Шу боис барчангиз 30 апрель кунни ўтказиладиган референдумда фаол бўлинг ва ўз келажагининг учун овоз беринг, деди депутат.

ХОРАЗМ

30 АПРЕЛГА ТАЙЁРМИЗ!

Қўшқўпир туманидаги Ҳайравот маҳалласида “Инсонга фаровонлик, жамиятга эркинлик, давлатга масъулият!” шиори остида тадбир ўтказилди.

Маҳалла фаоллари, аёллар ва ёшлар ҳузурида сўзга чиққан О‘zLiDeP Хоразм вилоят кенгаши бўлим мудир Ш. Атажанов давлат ва жамият ҳаётидаги муҳим сийёсий воқеа – референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ҳамда Конституцияга киритилган қўшимча ва ўзгаришлар борасида ўз фикр-мулоҳазаларини баён этди.

Таъкидланганидек, ҳужжатда камбағалликни қисқартириш, бандликни таъминлаш, ишсизликдан ҳимоя қилиш бўйича давлат ўзига қатор янги мажбуриятлар олмақда. Умуман, давлатнинг ижтимоий мажбуриятларига доир нормалар уч баробар ошмоқда.

АНДИЖОН

ҚАРОР ҚАТЪИЙ — ЎЗГАРМАЙДИ

“Бу менинг танловим – бу менинг Конституциям!” Айни шиор остидаги тарғибот учрашуви Андижон давлат университети профессор-ўқитувчилари ва талабалари иштирокида бўлиб ўтди. Унда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва маҳаллий кенгаш депутатлари, шунингдек, О‘zLiDeP Андижон вилоят кенгаши раиси, депутат Хуршидаҳон Халилова иштирок этди.

Депутатлар ўз чиқишларида конституциявий қонун лойиҳасида олий таълим олиш ҳуқуқи Конституция даражасига кўтарилаётгани, айнқиса, ёшларимизнинг ҳар томонлама камол топиши учун уларга зарур барча имкониятлар, яъни соғлом ва уй-жойли бўлиш, таълим олиш, ишга жойлашиш, банд бўлиш ва дам олиш имкониятларини яратиш учун давлат катта мажбуриятлар олаётганини алоҳида таъкидлашди.

ЖИЗЗАХ

ХАЛҚ — ИСЛОҲОТЛАР ТАШАББУСКОРИ

Янгиобод туманида ўтказилган мулоқотда кенг жамоатчилик вакиллари билан бир қаторда маҳаллий кенгашлардаги О‘zLiDeP депутатлик гуруҳи аъзолари ва маслақдошлар фаол иштирок этди.

Янгиобод – вилоятнинг энг чекка туманларидан бири бўлиб, қўшни Тожикистон билан чегарадош. 30 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилмоқда. Жадал давом этаётган ислохотлар самараси янгиободликлар ҳаётида ҳам яққол кўзга ташланмоқда: 14 та қўшма ва хорижий, 70 дан ошиқ кичик саноат корхоналари фаолияти йўлга қўйилди. Бу эса юзлаб аҳолининг бандлигини таъминлаш имконини берди. Ободончилик ва бунёдкорлик жараёнлари сабаб ҳудуд кундан-кун чирой очмоқда.

– Бундан олти-етти йил муқаддам чегараларимиз ёпиқ, қон-қардош икки халқ ўртасидаги алоқалар дегарли узилиш даражасига етиб қолган эди, – дейди О‘zLiDeP фаоли Адиққ Бобоев. – Бугунги кунда бу алоқалар қайтадан тикланди. Ўзгаришларнинг барчаси Бош қомусимизда муҳрлаб қўйилмоқда. Шунинг учун, янгиободликлар 30 апрель кунни референдумда фаол иштирок этиб, конституциявий қонун лойиҳасини қўллаб, овоз беришларига ишонаман.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ЮТУҚЛАР ТОМОН ЯНГИ ПОҒОНА

О‘zLiDeP Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши “Аёллар қаноти” ташаббуси билан Беруний туманидаги “Rayxon apparel” МЧЖда очиқ мулоқот ташкил қилинди. Учрашувда Нукус шаҳридаги “Она ва бола скрининг” маркази директори, О‘zLiDeP Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши раисининг Аёллар масалалари бўйича ўринбосари А. Қаландарова, туман кенгаши аппарат раҳбари Р. Юлдашева ва партия фаоллари иштирок этиб, янгиланаётган Конституцияда хотин-қизларнинг жамият ҳаётидаги ижтимоий фаоллигини ошириш бўйича белгиланаётган янгиликлар, шунингдек, мулкдорлар, тадбиркорлар манфаатларида келиб чиқиб киритилган ўзгаришлар бу борадаги ютуқларни янада янги поғонага олиб чиқишини таъкидлашди.

О‘zLiDeP ҳудудий кенгашлари материаллари асосида “XXI asr” мухбири Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА тайёрлади.

www.21asr.uz

@XXLasrofficial

XXI asr
ЎЗБЕКИСТОН ШОИРИ

20-aprel 2023-yil 16 (1014)

ТАДБИРКОРГА ТАЯНЧ БЎЛАДИ, ИНВЕСТОРГА ИШОНЧ БЕРАДИ

О‘zLiDeP Қашқадарё вилоят ҳамда Муборак туман кенгашлари томонидан “Янги Қомус бизнесингиз ривожини кафолатлайди!” шиори остида Конституцияга киритиладиган ўзгаришлар бўйича референдум тарғиботи юзасидан туман истироҳат боғида эвент тадбир ташкил этилди.

Унда О‘zLiDeP Қашқадарё вилоят кенгаши раиси ўринбосари Арзикул Шеров, Муборак туман кенгаши раиси Панжи Жалилов, туман кенгаши депутати Ақтам Тўраев ва бошқалар сўзга чиқиб, янги таҳрирдаги Конституцияда тадбиркорлар, ишбилармонлар, фермерлар учун қўллаб-қувватлаш имкониятлар яратилаётгани, давлат ўз зиммасига бозор муносабатларини ривожлантириш, ҳалол рақобат учун шарт-шароитлар яратиш бўйича мажбуриятлар олаётгани, қулай инвестициявий ва ишбилармонлик муҳитини таъминлашни инвесторларнинг ишончини оширишга, тадбиркорлар ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлашга хизмат қилишини эътироф этди.

– Янгиланаётган Асосий қонунимизда миллий иқтисодиёт ва тадбиркорликни ривожлантириш, мамлакатда инвестициявий муҳитни яхшилаш ҳамда мулк ҳимоясини янада кучайтиришга қаратилган нормалар киритилмоқда, – деди “Навбахор” фермер ҳўжалиги раиси, халқ депутатлари Муборак туман кенгаши депутати Намоз Бахронов. – Авваллари тадбиркор ва фермернинг ҳуқуқлари тўла ҳимояланмаган эди. Ҳисобдаги пулларимизга эгалик қила олмадик. Назоратчи органлар тадбиркор ва фермерга ақл ўргатишар, солиқчилар истаган пайтда ҳисобимизга тақиқ қўйишарди. Шу боис юзлаб ишбилармонлар ўз фаолиятини тугатиб, бошқа ишнинг бошини тугиб кетишди. Эндиликда фермер ва тадбиркорларнинг нафақат банк омонатлари, балки банк операциялари ва ҳисобварақларнинг ҳам сир тутилиши кафолатланиб, солиқ ва йиғимлар адолатли бўлиши, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқларини амалга оширишга тўсқинлик қилмаслиги ўрнатилмоқда.

Яқунда сўз олганлар барчани референдумда фаол иштирок этишга чақирди.

Сайфулла ИКРОМОВ, “XXI asr” мухбири

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИДА

МУНОСИБИ ҚАЙТА САЙЛАНДИ, НОМУНОСИБИ...

Бухоро вилояти О‘zLiDeP куйи бўғинларида бу йилги ҳисобот-сайлов йиғилишлари бундан аввалги ушбу муҳим тадбирлардан фарқли ўлароқ ўз-ўзини танқид ва ошкоралик руҳида бўлиб ўтди.

Айтиш лозимки, 2022 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, 2022 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра 588 нафар партия аъзосини бирлаштирган жами 823 та БПТ фаолият олиб борган бўлса, жорий йилнинг 1 январь ҳолатига эса бу борадаги кўрсаткичлар мос равишда 73 228 нафар ва 853 тани ташкил этди.

Партия куйи бўғинлари фаолиятидаги ижобий кўрсаткичларни ўз сафига 10 845 нафар аъзони бирлаштирган 95 та БПТ мисолида ҳам курса бўлади. Жойлардаги БПТлар етакчиларининг ишнинг қўлини библи фаолият юритганликлари, тарғибот-ташвиқотни ҳар томонлама кучайтирганликлари, МФЙлардаги ҳоким ёрдамчилари, аёллар фаоли ва ёшлар етакчилари билан ҳамжиҳат ҳолда ишлаганликлари туфайли О‘zLiDePнинг сайловолди дастуридаги мақсад ва вазифаларни бажаришда ўтган давр мобайнида шахар БПТлари-

да аниқ натижаларга эришилган. Ҳисобот-сайлов йиғилишлари якунларига кўра мавжуд БПТларнинг 819 тасига етакчилар қайта сайланди. Вилоятдаги 823 та партия куйи бўғинининг 34 тасида эса янги етакчилар иш бошлади. Шу тариқа ўз хизмат вазифаси, қолаверса, партиявий масъулиятини тўла англаб етмаган, сийёсий тузилма сафларини ўстириш, айнқиса, фахрийлар кенгаши аъзолари билан ҳамкорликда иш юритишга юзаки қараб келаётган БПТ раислари янги етакчилар билан алмаштирилди. Иши талабга жавоб бермайдиганлар фаолиятига ҳаққоний баҳо берилиб, уларнинг ўрнига янгиликка интилувчи, Президентимиз фармон ва қарорларини аҳоли ўртасида тарғиб этишда ташаббускор, сийёсий билимдон ходимларга юксак ишонч билдирилди.

Эътиборлиси, О‘zLiDeP куйи бўғинлари ҳисобот-сайлов йиғилишларида конституциявий қонун лойиҳаси мазмун-моҳияти ҳамда мамлакатимизда 30 апрель кунни ўтказиладиган муҳим сийёсий жараён – Ўзбекистон Республикаси референдуми бўйича ҳам батафсил маълумотлар берилди.

Асхор ИСТАМОВ, “XXI asr” мухбири

УСТАМАСИ УЧ БАРАВАР

ЁХУД НЕГА УЛОВИДАН ТУШОВИ ҚИММАТ?

Бозор иқтисодиёти яхши-да – “камёб мол” дегани йўқ, излаган нарсангизни хоҳлаган дўкондан топасиз. Яна денг вақт кеткизиб, йўл ҳақи тўлаб юрмайсиз. Исталган маҳаллаю кўчанинг ҳар қадамида дўкону дўкончалар бисёр.

Эслаيمان, бундан бирор чорак аср илгари ўн икки минг жон истикомат қиладиган қишлоғимизда бор-йўғи учта дўкон бўларди. Аҳоли сони шу ўтган даврда уч мингтага кўпайди. Катта-кичик дўкончалар эса бугун салкам икки юзга етиб қолди.

Зўр-а? Қойилмисиз? Аммо...

Бугун “бўлбулнинг сўти”ям сотилаётган даврда нарх-наво масаласи тамомила издан чиқиб кетди десам ишонарсиз. Исталган маҳсулот нархини эҳтиёж эмас, харидоригирлиги эмас, янгию камёблиги ҳам эмас, энг ёмони, ҳар бир дўкондорнинг ўзи белгилапти!

Ёлғон деясизми? Унда айтинг-чи, қишлоқдагиларини кўя турайлик, туман маркази ва ҳатто катта шаҳарлардаги дўконлар (уларнинг замонавий номи “маркет”) пештахталарига қўйилган қайси маҳсулотнинг баҳоси қатъий ёзиб қўйилган? Кўрсатинг менга!

Шу яқин орада қатъий белгилаб қўйилган нарх лавҳасини камдан-кам учратдим.

Шунданми, дуч келган дўконга кириб қолган бечора харидор нимадир олмоқчи бўлса, дарров неча сўмдан сотилишини сўрайди. Сотувчининг хотираси кучлироқ бўлса, оний лаҳзада айтди. Лекин аксарияти ўша дўконда турли-туман моллар пала-партиш, қалашиб ётган бўлса, эринмасдан дафтар варақлаб, билганича нарх белгилайди.

Бу дўкон дегани бозор эмаски, тортитиб савдолашсангиз. Оладиган нарсангиз зарур эканини анави сотувчи беш қўлдай билади ва айтган нархига оласиз. Нарх-навоини яхши билган харидор бўлса, “Фалон сўмга бермайсизми?” деса, устаси фаранг дўкончи “Худо шохид, устига бор-йўғи фалон сўм қўйдим!” деб бош чайқайди. Сал инсофлиси беш-ўн сўм тулишга зўрға рози бўлади. Унга ишонган содда харидор харсанд бўлиб шу заҳоти чўнтак қовлайди. Аслида сотувчи маҳсулотига олдиндан атай шу “қайтадиган микдор”ни кўшганини қайдан билсин?

Энди бевосита аниқ мисолларга юзланамиз.

Рўзғоримизда энг кўп ишлатиладиган оддий гугуртнинг бир қутисини кичкина дўкончаларда доналаб олсангиз, уч юз сўм туради. Ўнталик боғламаси эса икки ярим минг сўм. Сал каттароқ дўкондан бундай боғламани икки мингдан топса бўлади.

Урганч шаҳри ва Ҳазорасп туманидаги улгуржи савдо шохобчаларида гугуртнинг ўнталик боғламаси кўтара олсангиз, бир ярим минг сўмдан сотилади.

Вилоятларда улгуржи савдонинг йўлга қўйган тадбиркор аҳли пойтахтимиздаги йирик улгуржи бозорлардан ана шу зарур матоҳ – гугуртнинг бир қутисини юз сўм ва ҳатто ундан арзонроққа “оптом”га олиб, минг қақирим масофага ташиб келтиргани учун 50 ва ҳатто ундан

кўпроқ фоиз устамга қўйишади (Аслида йўл харажатлари учун 20 фоизлик устамга белгиланган).

Энди тасаввур қилинг, ўша гугуртнинг ишлаб чиқарувчи ёки четдан келтирган тадбиркор бир қутисини энг кўпи билан юз сўмдан сотаяпти. Бу таннарх – бир қутти гугурт учун ишлатилган ёғоч, ўт олувчи кимёвий модда, қутисига кетган қоғоз, ишчиларга тўланган иш ҳақи, шундан давлатга тўланган солиқдан ва қанчадир фоиз соф даромади ҳам чегирилишдан келиб чиққан.

Фабрика эшигидан юз сўмга баҳоланиб чиққан бир қутти гугурт харидорга етгунча уч барабар, яъни уч юз сўмга кўтарилиб кетишини қандай тушуниш мумкин?

Ишлаб чиқарувчи ана шу бир қутти гугуртдан кўпи билан 20-30 сўм фойда курсаю, қадардаги олибсатар ўртақашнинг кўраётган соф

фойдаси юз эллик ва ҳатто икки юз сўмни ташкил қилса?!

Бозор сиёсатида бўл-бўл дўкондор бўл экан-да!

...Жиянимнинг кичик дўкончаси бор. Ҳафта-ўн кунда зарур маҳсулотлар олиш учун вилоят марказидаги йирик улгуржи савдо марказига бориб келади. Бир неча марта ҳамроҳ бўлиб кўрдимки, ушбу улгуржи савдо марказидаги сон-саноксиз омборларлар олдида туманлардан маҳсулот олиш учун келган дўкондорлар турнақатор навбатларни ташкил қилишган.

Жияним кашандалар учун ҳозирда русм бўлган бир сигаретнинг ўнталик боғламасини юз минг сўмдан кўтара олади ва дўкончасида ҳар қутисини ўн уч минг сўмдан сотади. Бошқа дўконларда эса шу сигаретнинг бир қутиси ўн тўрт ва ҳатто ўн беш минг сўмдан сотилади.

Улгуржи савдо марказидан қирқ километр узоқ масофада савдо қилаётган қариндошим қўяётган устамани йўл харажатлари билан оқлаш мумкиндир. Аммо ажабланарлиси, шундоққина ўша савдо марказидан эллик қадам наридаги дўконда ҳам айнаи шу нарх – ўша сигаретнинг бир қутиси ўн тўрт минг сўм.

Невараларим сут ўрнида ичадиган маҳсул сунъий қоршмани излаб вилоят марказидаги йирик гипермаркетлардан бирига кирдим. Ўша қуриб кеткур матоҳнинг ярим килолик бир қутиси 75 минг сўм экан. Пластик карточкага беришадигани учун икки қутти олдим. Гипермаркетдан чиқиб, киракашлар туррадиган томонга бораётиб, бир танишимни учратиб қолдим. Ногоҳ унинг кўзи мен харид қилган нарсасига тушди-ю, қанчадан олганимни сўради. Айтдим. У бош чайқайди: “Шу нарсани хув анов ердаги улгуржи дўконда ҳар қутисини эллик беш минг сўмдан сотади. Мен шу ердан оламан!”

Унинг гапига ишонмай, айтган улгуржи дўконга борсам, ростданам тўғри экан. Битта фарқи – бу ерда нақд пулга оласиз, терминали ишламаккан! (Ҳар бир савдо шохобчаси пластик карточкага савдо қилиши учун терминал билан таъминланиши шартлиги ҳақида беш йиллар олдин чиққан қарор

ижросини назорат қилувчи идоралар унутти юборгани алоҳида мавзу).

Қиш бошланаётганида водийдаги курсдошнинг тўйига кетган укам бир кунги қўнғироқ қилиб, оёғим ўлчамини сўради. Нимага зарур бўлди, деб қизикдим. Унинг айтишича, бир дўконда эркакларнинг энгил ва иссиқ қишқи этиги бор экан. Тўртта олса, 90 минг сўмдан бераркан. “Ҳазораспдаги кийим-кечак бозорида худди шундай шу этиклар икки юз эллик мингдан сотиляпти. Ўзимга, сизга ва ўғилларимга олялман...”

Укам олиб келган этик билан қишни чиқардик. Барибир мени хайрон қолдиргани Хоразм тарафлардаги дўконлардагидан икки ярим барабар арзонлиги бўлди. Дўстларимга айтсам, ишониммади...

Ишлаб чиқарувчилардан нисбатан узоқда жойлашган Хоразм ва Қорақалпоғистонда кўпгина кийим-кечак, оёқ кийимлари нархи осмондалиги бор гап. Буни сотувчилар (аслида “олибсатарлар” деса тўғрироқ) масофа узоқлиги билан изоҳлашади. Масофанинг олислиги тўғри, аммо баъзи нафси ўпқон дўкондорлар шунча жойдан битта этик ёки тўртта кийим-кечак келтирмайди-ку! Масофани рўқар қилиб, нархни икки ва уч барабар ошириш инсофданми?

Ёки “Отанг бозор, онанг бозор” деган қадим матал мазмунини ҳар қим ўз фойдасига ўзгартириб олганими бугун?

Бозор иқтисодиётига ўтганимизга чорак асрлар бўляпти, адашмасам, аммо нега ҳамон савдо тизимидан нарх-наво барқарорлашмади? Нега ўтган шу давр ичида оддийгина нарх белгилаш тизимини ярата олмадик?

Минг афсуски, амалда бўлган ва назорат қилинмайдиган бундай “эркинликлар” дўкондорлар фойдасига ишляпти, холос. Асло харидорлар фойдасига эмас!

“Уловидан тушови қиммат” дейилмиш отасўзимиз айнаи шу назоратсиз тизим учун тўқилганмикин ё?!

Рўзимбой ҲАСАН,
“XXI asr” мухбири

“Samarqand suv ta'minoti”

масъулияти чекланган жамияти жамоаси

Шу улғуз айём кунларида барча ватандошларимизни
Рамазон ҳайити билан саломий қутлаб, уларга тинчлик-омонлик,
оилавий хотиржамлик ва фаровонлик тилаймиз.
Халқимизнинг уриб-муборак ойда қилган ибодатлари, эзгу ниятлари
ижобат бўлсин!
Бағрайм муборак, азизлар!

ДЕҲҚОНДАН ЕР ҲАҚИДА СЎРАНГ, ЭКИН ҲАҚИДА СЎРАНГ. ЁМҒИР ЁҒСА, ҲОСИЛИМ МЎЛ БЎЛАДИ, ДЕБ ҚУВОНАДИ ДЕҲҚОН. ҚУЁШНИНГ БОТИШИГА, ОЙНИНГ ТУҒЛИШИГА, ДАРАХТНИНГ ЭНГ ТЕПАСИДАН БАРГ САРҒАЙИШИГА ҚАРАБ БУ ЙИЛГИ ҲОСИЛИНИ АЙТИБ БЕРАДИ. ЙИЛ ҚУРҒОҚЧИЛ ЁКИ СЕРЁҒИН КЕЛАДИМИ, ТАБИАТНИ КУЗАТИБ БИЛАДИ ДЕҲҚОН. ҲА, БИЗ АКСАРИЯТ ДЕҲҚОННИ ХУДДИ ШУНДАЙ БИЛАМИЗ ВА ТАСАВВУР ҚИЛАМИЗ. АММО МЕН БИЛГАН ДЕҲҚОН ҲАММА МАВЗУДА СУҲБАТЛАША ОЛАДИ. ЯЪНИ ДЕҲҚОН, БОҒБОН ВА ШОИР, БЛОГЕР ДЕЙДИ УНИ “FACEBOOK”ДАГИ ДЎСТЛАРИ ҲАЗИЛЛАШИБ. 46 Ёшли БАҲОДИР КАМОЛОВ САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ УРГУТ ТУМАНИ МИРЗАБОҒЛОН ҚИШЛОҒИДА ТУҒИЛГАН. ОИЛАЛИ, ТЎРТ НАФАР ФАРЗАНДИ БОР.

БУГУННИНГ ОДАМИ

– СУҲБАТНИ НИМАДАН БОШЛАЙМИЗ?

– Келинг, қишлоқдаги рўза сахарлигидан бошлаймиз... Мен илгари ҳам баҳорда рамазон оғи келганини, ўшанда қишлоқ кўчаларини тўлдириб бойчечак... айтганимизни эслайман. Ўттиз олти йилда айланаб келаркан. Эсимда, 1984 йиллари рўза ойида олма дарахти остида ифторликдан кейин рўзадорлар жамоат бўлиб намоз ўқишгани, биз болалар яшинмачок, қувлашмачок ўйнаганимиз.

Эсимни таниганимдан биламан, қишлоғимиз бозорчасида доим ҳайит сайли бўлган. Лекин ўша пайтлари одамлар эллик ёшдан кейин қариб салла ўраб, мункиллаб қоларди. Олтимиш ёшлилар қўлида ирғай ҳасса кўтариб юрарди. Белида каштали белбоғ, белбоғда қини бор пичоқ осиглиқ турарди, тўйларга борса, шу пичоқ билан гўштни суякдан айиришарди. Ошани еб бўлиб, қўлининг ёғини маҳсиларига суртардилар. Боболарнинг ҳар бирининг эшаги бўларди. Ифторларга эшақда келардилар. Қатор эшақлар устида хуржуни билан боғлоқлик турарди. Кўп уйларда меҳмонхоналар бўларди. Боболар йиғилиб жамоат бўлиб намоз ўқирдилар...

Ҳайит сайли роса ажойиб ўтарди. Ҳар хил ҳовалар, рангланган туҳумлар челақларда сотиларди. Нўхатиўрақлар пиширилларди. Қўзлар чаманда гул дўппида, ўғил болалар ҳам дўппилар кийиб ҳайитга чиқарди. Кексалар, беморлар ҳолидан хабар олинарди. Бозор ёнидаги эски масжидда ҳайит намози ўқиларди. Ўттиз олти йил олдин рамазон сахарлигида олма гуллаганини бугун яна кўриб турибман...

– ҚАНЧА ЕРИНГИЗ БОР? МОЛ-ҲОЛИНГИЗ ДЕГАНДАЙ...

– Адирда бир гектар лалми ерда ишлайман. 80 сотих тоқзорим бор. Юз тупдан зиёд мевали дарахт экканман. Йигирмата қўй-қўзи, уч бош қорамолни бор.

Бизда қурғоқчилик келса, ёш ниҳоллар қуриб кетиши мумкин. Сувни хоҳлаган пайти қуйишининг иложи бўлмагани сабаб уч йилда ҳосил берадиган тоқнинг мева солишини баъзи ўн йил ҳам кутамиз.

Агар йил қурғоқчил келмаса, тоқларни совуққа олдириб қўймасам, асосан узумни майиз қилиб сотиб, бир йилда 50-60 миллион атрофида даромад қиламан. Шундан 20 миллионини ерининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, тоқзорларини, ерни ўзлаштиришга ишлатаман.

Бугунги кунда чорва учун омухта ем, минерал ўғитлар нархи жуда ошиб кетган. “Қарамоғида” тоқзорни бўла турди катта яйловларини ҳам эгаллаб турган фермерлардаги яйлов ерларни маҳаллаларга бириктириш керак, яъни у ерлар умумхалқ чорва ери қилиб берилса, натижалли бўлади.

Чорванинг тўғини ёзиб келиш учун ҳам кенгликлар бўлиши керак. Шунақа яйлов ерлар ҳам эгаллик бўлиб кетгани учун одамларнинг чорва боқишга қизиқиши паст бўлиб кетяпти.

Бу йил баҳорги ёмғирга ишониб озроқ картошка, кўкатлар экдим. Артезиан қудуқлар ҳам бор, пиёз, ошқовоқ экаман. Тоқзорларга

ишлов беришни бошладим. Маҳаллий озуқа бериб, сув кирадиган жўяларини чопдим. Лекин токни кеч очдим бу йил. Қишқи совуқ тоқзорларга, дарахтларга қисман бўлса ҳам таъсир қилган, ўрикларнинг гуллаши, тоқларнинг кўкариши суст бўлди. Яқинда ток гуллайди. Ток гулида шундай нафис бир ифтор борки, бунақа ифтор на жийдагулида, на атиргулда бор.

– АУКЦИОН ОРҚАЛИ ЕРЛАРНИНГ СОТИЛИШИ ҲАҚИДА ФИКРИНГИЗ...

– Ҳозирги кунда “кимошди” савдоси орқали ерлар одамларга берилмоқда. Ижобий ва салбий томонлари ҳам бор. Ер аукционга қўйилган тақдирда ҳам биринчи навбатда ерни ишлатишни билган, меҳнаткаш, боғ-тоқзорлари бўлса, ўзи харажат қилиб ишлатиб келган деҳқонларга берилиши керак. Ер ўз-ўзидан ҳосил бермайди. Унга ҳам меҳр бериб меҳнат қилса, харажат қилиб нимадандир кечса, ҳосил беради-да. Шу лалми, адир ерлар халқнинг кучи билан бунёд бўлган. Боғдорчилик, тоқчиликка ихтисослашган фермер хўжаликларида ҳам ҳақиқий деҳқон ва боғбон ишчи кучи сифатида ишлайди. Масалан, ўн гектар фермер хўжалиги бор фермер ўнга ҳам ишчини ёлламай иш юритади. Уша фермер хўжалигида боғбон ўзи экинни парвариш қилади, ҳосил учун кетадиган харажатни ҳам боғбон, яъни ишчи кўтарди. Фермер билан тоғ-боғ яратган боғбон ўртасида шартнома ҳам йўқ, яъни боғбон номига ҳосил ҳам кирим бўлмайди. Ишчи деб, фермерда на қайддан, на рўйхатдан ўтган. Яъни бу боғ ҳам, фермер ҳам боқиманда. Шунинг учун бир пайтлар яйлов, адир, лалми ерларни эгаллаб олган, халққа-ям, давлатга-ям бир тийинлик нафи тегмаётган баъзи фермер хўжалиқларини тугатиб, шулар негизда ҳақиқий боғ эгаларига деҳқон хўжалиқ қилиб бериш керак. Ишчи ўрни ҳам кўпаяди. Деҳқон билан давлат ўртасида боқиманда ўртақаш фермер нимага керак? Президентимиз ташаббуси билан ерларни аукцион орқали сотиб, деҳқон хўжалиқларига айлантириш тўғрисидаги қарорни ижобий баҳолайман. Оқиб ерлар бўлса экан, бемалол тўғри келган одамга аукцион орқали сотса бўларди. Лекин боғ-тоқзорлар “кимошди” орқали ўз эгасига сотилиши керак. Боғ-токни яратган инсонлар

бир умр топган пулини харажат қилиб парваришлаган. Лалми, адир ерларда боғ-ток яратиш осон эмас, қанча меҳнат, қанча харажат...

– СУВ МАСАЛАСИ ҚАНДАЙ БУ ЕРЛАРДА?

– Оғриқли муаммолардан бири шуки, бизга тоғдан чашма суви келади. Баҳорда қорлар эруви пайтида сой тўлиб оқади. Биздан пастки қишлоқ Ваткан-Қўзибек Чепда амфитеатр қурилгани сабабли ўзларининг ариғидан сувни ўтказишмайди, яъни улар бизнинг ариққа қўшилиши натижасида кўпроқ навбат кутиб туришимизга тўғри келади. Уларнинг ариғи ҳам сув кетадиган ҳолатга келтирилган, яъни улар ўзларининг ариғидан сув ҳайдаса, сойдаги беҳудага оқиб кетадиган сел ва қор эрув сувларидан биз ҳам вақтида фойдаланиб қолардик.

Бунинг бир қанча ечимлари ҳам бор, раҳбарлар бош қўшса... Ёздаги иссиқ саратон пайти тоқзорлар қониб вақтида суғорилмагани боис, эллик фоиз ҳосилини ташлаб юборади. Томорқасидан ўн тонна узум олиши керак бўлган деҳқон беш тонна олади. Ўтган йили баҳорда бир миллион сўмга икки юз тўп ток кўчати обеклиб эккандим. Юзтадан зиёдроғи кўкарди, холос, қолгани қуриб кетди. Ўтган йили ўн туп кўчат қолганди, ўзим қурилишда ишлаб юрганим учун яхши қаров бўлмаганди. Бу бечора тоқчаларга бир шланг артезиан сувини орттириб олиб келиш ҳам қийин-да...

– ТОМОРҚАДАН ОДАМЛАР УНУМЛИ ФОЙДАЛАНЯПТИМИ?

– Шу жойнинг, ажриқзорнинг ажриғини битталаб териб, биринчи экинни ўзим экканман-ов. Ўтган йили помидор эккандим. Бу йил картошка қадаб, устидан кул, маҳаллий ўғит сепиб чиқдим. Мана чопиққа келган сабабли ишлов бериб қўйдим. Энди шу билан вақтида суғориб турсак, бошқа меҳнат қилмайман, қовлаб олиб ейиш қолади, холос. Четларига ошқовоқ экиб чиқдим. Картошкани қазиб олганимдан кейин жойини ошқовоқ эгаллайди. Буш ерни қўймасдан фойдаланиш керак. 2023 йил ҳосили учун баҳор бошқа қайтиб кел-

майди. Ҳамалда амал қилади. Амалда экинларни амаллаб экиб, парвариш қилиш керак. Томорқалар бўш турмаслиги лозим. Бозорда қанча маҳсулот кўп бўлса, шунча арзончилик бўлади. Ўзимизни ўзимиз озиқ-овқат билан таъминласак ҳам, давлат иқтисодига фойда келтирган бўламиз.

Аҳоли ҳеч бўлмаганда картошка экиб, ўзини ўзи таъминласа, бозорда картошка арзон бўлишига олиб келади. “Э, мен ҳеч нарса экмайман, бозордан сотиб оламан”, деса, халқ учун зарар қилади. Ердан фойдаланиб, ўзи маҳсулот кўкартириб, ҳосил олиш ҳам инсонга завқ беради.

– ҚИШЛОҚ ОДАМЛАРИ СИЁСАТДАН ҚАНЧАЛИК ХАБАРДОР ДЕБ ЎЙЛАЙСИЗ?

– Қишлоқ одамлари сиёсатни жуда яхши билади. Лекин раҳбарларимиз оқил, муаммоларимизни ҳал қилиб беради, шу юртга бекорга бошлиқ бўлмаган, халқни ўйлайди, деб фикр юритади ва сиёсат ҳақида кўпам бош қотирмайди. Кимдир сал сиёсатдан гапирса, “Сиёсатга аралашма, ишни қил”, дейдиганлар кўп. Масалан, атрофимда деярли ҳеч ким фэйсбукка кирмайди. Асосан кўпчилик телеграм орқали ҳар хил хабарларни ўқийди. Лекин ижтимоий тармоқда сиёсий жараёнлар яхшигина муҳокама бўлади.

Ўзим зиёли оилада туғилиб ўсганман. Отамнинг тўққиз ака-укаси бўлган, ҳаммаси олий маълумот олган. Давлат ишларида ишлаган. Биз ҳам оилада ўн фарзанд бўлганмиз. Ёшлигимиз мустақилликнинг илк йиллари, яъни энг қийин даврига тўғри келгани, кўп болали оила бўлганимиз учун ўқишга ҳужжат топширишга ҳам имконимиз етмаган. Шароит бўлганда оила ташвишларига ўралашиб қолдим, устига устак, сиртки ўқишлар ёпилиб кетгани сабаб ҳужжат топширолмадим. Ўтган йили сирткига ҳужжат топшириб юз балл олдим. Ўтолмадим. Бу йил яна ҳаракат қиламан.

Уйимизда кутубхонамиз бор, вақт топдим дегунча китоб ўқийман. Баъзан қўй боқиб юрганимда ёки экинларни суғорганимда мутулаа қиламан.

– ҲОСИЛНИНГ МЎЛ БЎЛИШИ ОБ-ҲАВОГА БОҒЛИҚМИ?

– Бу йил куз ва қиш ўз ўрнида яхши келди. Баҳорнинг боши қуруқ келди. Бодом бу йил гулламади, кўпгина атиргулларни ҳам совуқ урди. Ҳозирги ёмғир айни вақтида ёғаяпти. Дунёда энг яхши кўрганим сув ва сув “маҳсулот”лари – ёмғир, қор, муз, шудринг, шабнам, буғ...

– АЙТГАНЧА, СИЗ ТАБИАТ ҲАҚИДА ШЕЪР, ҲИКОЯЛАР ҲАМ ЁЗАР ЭКАНСИЗ...

– Ҳа, ёмғир ҳақида бадиъа ёзганман. Ўқиб берайми: “Оқшоми билан шигалаб ёмғир ё-

ди. Ёмғир овози қулоғимга чалиниб турди. Энг дилбар овоз, энг нафис ифтор, энг ёқимли томи ёмғирда бор. Ёмғир ёғишини томоша қилиш, унинг остида у билан бирга мозийга сайр қилиш ҳам мароқли. Бу ёмғирлар минг йиллик, балки ўн минг йиллик ширин хотираларга гувоҳ. Ёмғир ҳар йили ёғаверади, у дунё тургунча қолаверади. Ёмғир бизни баҳорда чиққан қўзиқоринга ёки чучумга ўхшатса керак. Пайдо бўламиз, ундан завқ оламиз ва ниҳоят кетамиз.

Ёмғир, ёғ,
Узоқ ёғ...
Шитирлаб ёғ,
Шивалаб ёғ.
Қулоғимга шивирлаб ёғ.
Ёмғир сасларига, намчил илиқ бағрига сингиб кетай.

Сендан ҳосил бўлган қўлмақларга лойқа бўлиб ботиб кетай...

Қуёш чиққандан сўнг,
Буғ бўлиб кўтарилиб учсам.
Баланд тоғларга чиқиб, ёмғир бўлиб ёғсам,
ёғаверсам, ёғаверсам.
Қиёматгача тинмай ёмғир бўлиб ёғсам.
Кўм-кўк ўтларга,
Катта-катта харсанг тошларга ёғсам.
Ирмоқ бўлсам, ариқ бўлсам....
Анҳор бўлсам, дарё бўлсам...
Тинимсиз сув бўлиб оқсам.
Оқиб кетаётиб ариққа эгилган раъногуллари кўрсам, ширин ифторларидан ҳидлаб ўтсам, ёмғир бўлиб лолалар рангида шабнам бўлсам...”

– АЁЛЛАР БИЛАН БОҒЛИҚ МАВЗУЛАРДА ҲАМ ЎЗ ҚАРАШИНГИЗ БОР...

– Кўп аёллар ўзларига суянчиқ бўладиган, бош қўядиган “ёлка” излайди. Оила боқиб кучли аёл бўлишдан чарчадим, деб ўйлайди. Миллат айтиши, аёл номусини асраш ҳақида биз эркаклар жиддий бош қотиришимиз керак. Қанча аёллар четда ишляпти? Ҳатто дарахтни тепса, аёл ёғиладиган Ҳиндистонда ҳам ўзбек аёлининг паст ишларда ишлаши, ҳатто енгилтак йўлда юриши аламли эмасми?! Миллат тақдирини шуми? Халқнинг тақдирини ўйласак, хотин-қизлар учун яхшигина маош, етарли шароит, кўпроқ иш ўринлари яратиш керак.

– ЯНА НИМАЛАР ҲАҚИДА ГАПИРГАН БЎЛАДИНГИЗ?

– Ўртимизда тинчлик, осойишталик бўлсин. Қушлар чуғури, ёмғирдан кейинги тоза ҳаво, кечикиб бўлса ҳам ёққан ёмғирли кунлардан сўнг табиат яна гўзаллашди. Бу йилги баҳор барчамизга хайрли ва барокатли бўлсин.

Барно СУЛТОНОВА ёзиб олди.
Манба: xabar.uz
Қисқартириб берилмоқда.

МУАССИС: TADBIRKORLAR VA ISHBILARMONLAR HARAKATI – O‘ZBEKISTON LIBERAL-DEMOKRATIK PARTIYASI

Бош муҳаррир
Норқобил ЖАЛИЛОВ

Таҳрир ҳайъати:

Ақтам ХАЙТОВ
Дилшод ШОУМАРОВ
Шўхрат БАҒОЕВ
Мавлуда ХУҲАЕВА

Сирожиiddн САЙЙИД
Адҳам ШОДМОНОВ
Виктор ПАК
Насимжон АЛИМОВ

Сардор МУСТАҒОЕВ
(Бош муҳаррир ўринбосари)

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри
Нукус кўчаси 73А-уй.

Электрон почта:
xxi_asr@mail.ru
xxi_asr@mail.ru

Телефонлар:
қабулхона –
71 215-63-80
(тел./факс).

Обуна ва реклама бўлими –
71 255-68-50.

“XXI asr” ижтимоий-сиёсий газетаси
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлигида 2011 йил 14 июнда 0009-рақами билан
рўйхатдан ўтказилган.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик
компанияси босмахонасида чоп этилди.

Корхона манзили:
Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 41-уй.

Газета офсет усулида, А-2 форматда
босилди. Ҳажми – 4 босма табоқ.
Бюртма рақами: Г – 445

Адади: 10179
Баҳоси келишилган нархда.
Топширилди – 17:45

Таҳририятга келган қўлғизмалар тақриз қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

© “XXI asr” дан олинган маълумотларга манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда дизайнёр

Маъруфжон Раҳмонов
томонидан саҳифаланди.

НАШР КЎРСАТКИЧИ: 406
1 2 3 4 5 6

Навбатчи муҳаррир:
Озод РАҲАБОВ